

 Právomoc správneho orgánu v konaní o správnom delikte podľa zákona č. 219/1996 Z. z. o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov a o zriaďovaní a prevádzke protialkoholických záchytných izieb v z. n. p.

Zákon č. 219/1996 Z. z.

Prerokovanie a rozhodnutie o odvolaní proti rozhodnutiu obce o uložení pokuty za iný správny delikt podľa zákona č. 219/1996 Z. z. o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov a o zriaďovaní a prevádzke protialkoholických záchytných izieb v z. n. p. patrí do právomoci Ministerstva zdravotníctva SR.

Uznesenie NS SR z 22. marca 2012, sp. zn. 8 Rks 1/2012.

Z odôvodnenia:

Krajský súd uznesením z 30. augusta 2011 podľa § 104 ods. 1 OSP s odkazom na § 27 ods. 1 a 2 ZObec a § 53 SP, zastavil konanie o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu odporcu, ktorým ako prvostupňový správny orgán uložil navrhovateľovi pokutu vo výške 1 000 eur za porušenie zákazu predaja a umožnenia požívania alkoholických nápojov osobám mladším ako 18 rokov, osobám zjavne ovplyvneným alkoholom, uvedeného v § 2 ods. 1 písm. a) bod 1 a 2 zákona č. 219/1996 Z. z. o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov a prevádzke protialkoholických záchytných izieb v z. n. p. (ďalej len „zákon č. 219/1996 Z. z.“), ktorého sa dopustil na tom skutkovom základe, že 15. januára 2011 v prevádzkarni B. – D. v dobe od 01.00 do 04.00 hodiny predal J. K., ktorý tam vypomáhal na základe dohody s prevádzkarom alkoholický nápoj – Fernet citrus v množstve 5 x 0,5 cl osobe mladšej ako 18 rokov M. D. a umožnil, aby v priestoroch jeho prevádzky došlo k požívaniu alkoholického nápoja osobou mladšou ako 18 rokov a osobou zjavne ovplyvnenou alkoholom. Zároveň krajský súd rozhodol o postúpení veci Ministerstvu zdravotníctva SR ako orgánu príslušnému konať v tejto veci. Rozhodol tak v súlade s prijatou judikatúrou (uznesenie NS SR sp. zn. 5 Rks 1/2010 z 27. júla 2010) súc s odkazom na ustanovenia zákona č. 219/1996 Z. z. a zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z.“) toho názoru, že nie je daná právomoc súdu rozhodnúť o odvolaní v danej veci.

Najvyšší súd SR ako súd príslušný na rozhodovanie sporov o právomoc podľa § 8a OSP preskúmal žiadosť Ministerstva zdravotníctva SR, ako aj predložený spisový materiál a dospel k záveru, že nie je dôvodná, a teda uznesenie krajského súdu je v súlade so zákonom.

Ako vyplýva z obsahu pripojeného spisového materiálu predmetom rozhodnutia obce napadnutého opravným prostriedkom navrhovateľa je rozhodnutie starostu obce o uložení pokuty za správny delikt za porušenie § 2 ods. 1 písm. a) bod 1 a 2 zákona č. 219/1996 Z. z.

Podľa § 1 ods. 1 prvá veta pred bodkočiarkou ZObec je obec samostatným územným samosprávnym a správnym celkom Slovenskej republiky.

Podľa § 4 ods. 1 ZObec obec samostatne rozhoduje a uskutočňuje všetky úkony súvisiace so správou obce a jej majetku, všetky záležitosti, ktoré ako jej samosprávnou pôsobnosť upravuje osobitný zákon, ak takéto úkony podľa zákona nevykonáva štát alebo iná právnická osoba alebo fyzická osoba.

Podľa § 4 ods. 3 písm. h) ZObec obec pri výkone samosprávy utvára a chráni zdravé podmienky a zdravý spôsob života a práce obyvateľov obce, chráni životné prostredie, ako aj utvára podmienky na zabezpečovanie zdravotnej starostlivosti, na vzdelávanie, kultúru, osvetovú činnosť, záujmovú umeleckú činnosť, telesnú kultúru a šport.

Podľa § 4 ods. 3 písm. n) ZObec obec pri výkone samosprávy zabezpečuje verejný poriadok v obci; nariadením môže ustanoviť činnosti, ktorých vykonávanie je zakázané alebo obmedzené na určitý čas alebo na určitom mieste.

S účinnosťou od 1. januára 2002 podľa § 4 ods. 2 zákona č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 416/2001 Z. z.“) ak zákon pri úprave pôsobnosti obce alebo vyššieho územného celku (samosprávneho kraja) neustanovuje, že ide o prenesený výkon pôsobnosti štátnej správy, platí, že ide o výkon samosprávnej pôsobnosti obce alebo vyššieho územného celku (samosprávneho kraja).

Zákonodarca u obce rozlišuje medzi preneseným výkonom pôsobnosti štátnej správy a výkonom samosprávnej pôsobnosti obce.

Ustanovenie § 2 zákona č. 416/2001 Z. z. obsahuje pôsobnosti, ktoré na jednotlivých úsekoch štátnej správy prechádzajú na obce, pričom zo systematického a logického výkladu tohto ustanovenia ako aj z účelu zákona je nesporné, že pri rozhodovaní v sankčných veciach musí vždy ísť o prenesený výkon štátnej správy.

Zákon č. 219/1996 Z. z. neustanovuje orgán príslušný na výkon štátnej správy v druhom stupni vo veciach, v ktorých v správnom konaní v prvom stupni rozhoduje obec.

Podľa § 58 ods. 1 SP ak osobitný zákon neustanovuje inak, odvolacím orgánom je správny orgán najbližšieho vyššieho stupňa nadriadený správne mu orgánu, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal.

Podľa § 3 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z.“) orgánmi verejného zdravotníctva sú v rozsahu ustanovenom týmto zákonom:

- a) Ministerstvo zdravotníctva SR,
- b) Úrad verejného zdravotníctva SR,
- c) regionálne úrady verejného zdravotníctva,
- d) Ministerstvo obrany SR,
- e) Ministerstvo vnútra SR,
- f) Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR,
- g) Slovenská informačná služba.

Zákon č. 355/2007 Z. z. explicitne neustanovuje právomoc konkrétneho orgánu verejného zdravotníctva (§ 3 cit. zákona), ktorý je odvolacím orgánom vo veciach, v ktorých na úseku štátnej správy ochrany zdravia v prvom stupni rozhoduje obec. V zmysle § 57 ods. 46 cit. zákona Úrad verejného zdravotníctva SR, regionálny úrad verejného zdravotníctva a orgány verejného zdravotníctva uvedené v § 3 ods. 1 písm. d) až g) prerokovávajú a v rozsahu svojej pôsobnosti ukladajú pokuty za iné správne delikty podľa tohto zákona.

Podľa § 19 ods. 1 písm. b) zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy Ministerstvo zdravotníctva SR je ústredným orgánom štátnej správy pre ochranu zdravia.

Podľa § 2 ods. 1 zákona č. 219/1996 Z. z. o ochrane pred zneužívaním alkoholických nápojov a o zriaďovaní a prevádzke protialkoholických záchytných izieb zakazuje sa:

- a) predávať alebo podávať alkoholické nápoje alebo inak umožňovať ich požívanie:
  1. osobám mladším ako 18 rokov,
  2. osobám zjavne ovplyvneným alkoholom,
  3. v zdravotníckych zariadeniach s výnimkou kúpeľných liečební pre dospelých,
  4. na zhromaždeniach a verejných kultúrnych podujatiach s výnimkou piva a vína,
  5. na verejných kultúrnych podujatiach určených pre osoby mladšie ako 18 rokov,
- b) podávať alkoholické nápoje alebo inak umožňovať ich bezprostredné požitie vodičom,
- c) vstupovať do priestorov a vozidiel verejnej dopravy osobám zjavne ovplyvneným alkoholom, ak ohrozujú alebo môžu ohroziť bezpečnosť alebo plynulosť

dopravnej premávky alebo prepravy, verejný poriadok alebo vzbudzujú verejné pohoršenie.

Podľa § 12 ods. 1 zákona č. 219/1996 Z. z. právnickej osobe alebo fyzickej osobe oprávnenej na podnikanie, ktorá porušila zákaz, obmedzenie alebo povinnosť uvedenú v § 2 ods. 1 písm. a) a b), v § 2 ods. 2 a v § 3, môže uložiť obec pokutu od 5 000 Sk do 200 000 Sk.

Podľa § 12 ods. 5 zákona č. 219/1996 Z. z. na rozhodovanie o pokutách a na ukládanie sankcií podľa odseku 3 sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní; miestne príslušná je obec podľa trvalého pobytu maloletého alebo mladistvého. Týmto všeobecným predpisom o správnom konaní je správny poriadok.

Podľa § 53 SP proti rozhodnutiu správneho orgánu má účastník konania právo podať odvolanie, pokiaľ zákon neustanovuje inak alebo pokiaľ sa účastník konania odvolania písomne alebo ústne do zápisnice nevzdal.

Právna úprava preskúmania správnych rozhodnutí (najmä rozhodnutí sankčnej povahy) je vybudovaná na zásade dvojínštančnosti správneho konania. Na preskúmanie rozhodnutia je povolaný zásadne orgán druhého stupňa. V prvom rade formou podania, ktorou sa účastník domáha zmeny alebo zrušenia prvostupňového rozhodnutia je odvolanie. Možno ho uplatniť proti každému neprávoplatnému rozhodnutiu, a to tak meritórnemu, ako aj procesnému. Výnimky z tohto pravidla ustanovuje buď správny poriadok, alebo osobitný zákon.

V zmysle § 70 SP osobitné zákony ustanovujú, v ktorých prípadoch súdy preskúmajú rozhodnutia správnych orgánov.

Vychádzajúc z citovaných zákonných ustanovení, z uvedených zásad a z predmetu konania, ktorým je rozhodnutie o pokute za porušenie povinnosti stanovenej právnym predpisom, a teda rozhodnutie o zodpovednosti za iný správny delikt, treba k námietkam vzneseným správnym orgánom uviesť, že ustanovenie § 27 ods. 2 veta za bodkočiarkou ZObec, v zmysle ktorého o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu obce pri výkone samosprávy o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach fyzických osôb a právnických osôb rozhoduje súd, ak osobitný predpis neustanovuje inak, sa v prípade deliktuálnej spôsobilosti nepoužije, keďže ukládanie sankcií obcou a konanie o nich je osobitne upravené v ustanovení § 13 ods. 9 a 10 ZObec.

Najvyšší súd SR poukazuje aj na skutočnosť, že procesný postup preskúmania rozhodnutí orgánov verejnej správy o uložení sankcie za iný správny delikt musí byť rovnaký ako pri preskúmaní priestupkov, inak by nemohla byť zachovaná rovnosť účastníkov konania (fyzických osôb a právnických osôb, resp. fyzických osôb – podnikateľov) a keďže podľa § 83 ods. 2 ZoP návrh na preskúmanie rozhodnutia o priestupku súdom možno podať až po vyčerpaní riadneho opravného

prostriedku v správnom konaní, treba takýto procesný postup zachovať aj pri prerokovávaní iných správnych deliktov.

Rozhodnutie obce o správnom delikte a o uložení sankcie treba považovať za individuálny správny akt vydaný v správnom konaní, ktorým sa zasiahlo do práv a oprávnených záujmov fyzickej alebo právnickej osoby, ktorý je preskúmateľný súdom v správnom súdnictve podľa ustanovení piatej časti Občianskeho súdneho poriadku, a to vzhľadom na právnu úpravu v zákone o obecnom zriadení v spojení s právnou úpravou správneho poriadku, až po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov na základe žaloby postupom podľa ustanovení druhej hlavy piatej časti OSP (§ 247 a nasl.).

Najvyšší súd SR považuje za potrebné uviesť, že problematika správneho trestania je veľmi zložitá, lebo subsumuje jednak priestupky fyzických osôb, ktoré sú upravené v ZoP, ale aj rozsiahlu oblasť správneho trestania právnických osôb a fyzických osôb – podnikateľov, základom administratívnej zodpovednosti ktorých je zodpovednosť za správny delikt.

Právny poriadok SR v súčasnej dobe obsahuje veľké množstvo právnych predpisov, ktoré upravujú ukládanie sankcií právnickým osobám za porušenie právnych predpisov. Zákonov zakotvujúcich skutkové podstaty správnych deliktov najmä v poslednom období stále pribúda. Inštitút správneho deliktu vystupuje do popredia v súvislosti s požiadavkou zabezpečiť riadne plnenie povinností, ktoré pre právnické osoby vyplývajú zo zákona a iných všeobecne záväzných právnych predpisov alebo sú im uložené na ich základe. Právna úprava správnych deliktov je nejednotná a roztrieštená.

Pojem správneho deliktu nie je všeobecne definovaný v žiadnom právnom predpise. Pri vymedzovaní tohto pojmu vychádza teória aj prax zo všeobecných pojmových znakov správneho deliktu, obsiahnutých v pozitívnej právnej úprave.

Na základe uvedeného možno ustáliť, že tak vo veciach priestupkov ako aj vo veciach správnych deliktov je nesporne snahou zákonodarcu konať a rozhodnúť urýchlene a hospodárne v správnom konaní s možnosťou súdneho prieskumu správneho rozhodnutia až po právoplatnom skončení správneho konania. Takáto právna úprava zákonom ustanovuje postavenie obce nielen v konaní o priestupkoch, ale aj v konaní o správnych deliktoch, ako správneho orgánu pri prenesenom výkone štátnej správy a súčasne vylučuje jej postavenie samosprávneho orgánu.

V tejto súvislosti možno poukázať aj na záver Ústavného súdu SR vyslovený v jeho náleze sp. zn. III ÚS 70/2010 z 1. novembra 2010, podľa ktorého „nevyhnutnou súčasťou rozhodovacej činnosti súdov zahŕňajúcej aplikáciu abstraktných právnych noriem na konkrétne okolnosti individuálnych prípadov

je zisťovanie obsahu a zmyslu právnej normy uplatňovaním jednotlivých metód právneho výkladu. Ide vždy o metodologický postup, v rámci ktorého nemá žiadna z výkladových metód absolútnu prednosť, pričom jednotlivé uplatnené metódy by sa mali navzájom dopĺňať a viesť k zrozumiteľnému a racionálne zdôvodnenému vysvetleniu textu právneho predpisu. Pri výklade a aplikácii ustanovení právnych predpisov je nepochybne treba vychádzať najprv z ich doslovného znenia. Súd však nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže sa, ba dokonca sa musí, od neho (od doslovného znenia právneho textu) odchýliť v prípade, keď to zo závažných dôvodov vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 Ú SR). Samozrejme, že sa v takýchto prípadoch musí zároveň vyvarovať svojvoľe (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia právneho predpisu (umožňujúceho napr. viac verzií interpretácie) alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad *e ratione legis* pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom. Viazanosť štátnych orgánov zákonom v zmysle čl. 2 ods. 2 Ú SR totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 Ú SR nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona“ (pozri k tomu aj nález ÚS SR sp. zn. III. ÚS 341/07 z 1. júla 2008).

Na základe uvedeného dospel Najvyšší súd SR k záveru, že v konaní o správnom delikte rovnako ako pri prerokovávaní priestupku vystupuje obec v úlohe správneho orgánu (nie samosprávneho orgánu), tzn. že v konaní o správnom delikte má postavenie správneho orgánu pri prenesenom výkone štátnej správy, čím o odvolaní proti jej rozhodnutiu v danom prípade rozhoduje príslušný správny orgán. K totožnému záveru dospel Najvyšší súd SR aj vo svojom rozhodnutí sp. zn. 5 Rks 2/2011 z 10. októbra 2011.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd SR rozhodol, že o odvolaní proti rozhodnutiu obce (starostu obce) o inom správnom delikte rozhoduje orgán štátu príslušný podľa osobitných predpisov, a tým je v danej veci Ministerstvo zdravotníctva SR. Až právoplatné rozhodnutie tohto druhostupňového správneho orgánu je preskúmateľné súdom na základe žaloby (§ 70 SP a § 247 a nasl. OSP).

Zásady administratívneho trestania

§ 18 ods. 2, § 23 ods. 2 zákona č. 273/1994 Z. z.

I. Poplatky z omeškania, ako aj poplatky za nesplnenie oznamovacej povinnosti a pokuty sú dôsledkom porušenia právnej povinnosti zo strany určitého subjektu a majú sankčný charakter.

II. Pri ich ukladaní je nevyhnutné dodržiavať zásady správneho trestania, v súlade s ktorými nový právne predpis možno použiť len vtedy, ak to zákon výslovne ustanovuje, alebo ak je to pre účastníka (platiteľa poistného) výhodnejšie.

Rozsudok NS SR z 30. júna 2011, sp. zn. 7 Sžo 29/2010 (R 68/2012).

Z odôvodnenia:

Krajský súd rozsudkom z 10. júna 2010 zamietol žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného z 20. februára 2009, ktorým žalovaný vyhoviel rozkladu účastníka konania Ing. J. Č., ASPRO – agentúra pre spracovanie projektov z fondov EÚ (ďalej len „platiteľ poistného“) a zrušil podľa § 59 ods. 2 SP platobný výmer zo 16. septembra 2009 jeho úradu – pobočky K., pre porušenie povinnosti ustanovenej v § 16 ods. 2 zákona č. 273/1994 Z. z. o zdravotnom poistení, financovaní, zdravotného poistenia, o zriadení Všeobecnej zdravotnej poisťovne a o zriaďovaní rezortných, odvetvových, podnikových a občianskych zdravotných poisťovní v z. n. p. (ďalej len „zákon č. 273/1994 Z. z.“).

Najvyšší súd SR, ako súd odvolací podľa § 10, § 246c a § 250ja OSP, preskúmal napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa v rozsahu odvolania a v medziach žaloby bez pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a jednomyselne dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne nie je dôvodné.

Podľa § 18 ods. 2 zákona č. 273/1994 Z. z. poistné za príslušný kalendárny mesiac, ktoré odvádzajú samostatne zárobkovo činné osoby, je splatné do ôsmeho dňa po uplynutí tohto mesiaca.

Podľa § 23 ods. 1 zákona č. 273/1994 Z. z. ak platiteľ poistného zistil, že poistné nebolo uhradené včas a v správnej výške, je povinný zaplatiť poplatok z omeškania vo výške 0,1 % z dlžnej sumy za každý kalendárny deň omeškania odo dňa pôvodnej splatnosti poistného za príslušný kalendárny mesiac alebo odo dňa skrátenia poistného za príslušný kalendárny mesiac do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet príslušnej poisťovne.

Podľa § 23 ods. 2 zákona č. 273/1994 Z. z. ak poisťovňa zistí nedostatky uvedené v odseku 1, predpíše platiteľovi poistného poplatok z omeškania vo výške 0,2 % z dlžnej sumy poistného za každý kalendárny deň, prípadne odo dňa

pôvodnej splatnosti poistného za príslušný kalendárny mesiac alebo odo dňa skrátenia tohto poistného za príslušný kalendárny mesiac do dňa, keď bola dlžná suma poukázaná na účet príslušnej poisťovne.

Podľa § 32 ods. 1 zákona č. 580/2004 Z. z. na poistné, poplatky z omeškania, poplatky za nesplnenie oznamovacej povinnosti a pokuty, ktoré bol platiteľ povinný uhradiť do účinnosti tohto zákona, sa vzťahuje desaťročná premlčacia lehota takto:

- a) na poistné odo dňa splatnosti,
- b) na poplatky z omeškania odo dňa nároku zdravotnej poisťovne na predpísanie poplatkov z omeškania,
- c) na poplatky za nesplnenie oznamovacej povinnosti od posledného dňa, keď mohla byť oznamovacia povinnosť riadne splnená,
- d) na pokuty odo dňa nesplnenia povinnosti.

Najvyšší súd SR zistil, že skutkový stav nebol medzi účastníkmi konania sporný. Žalobkyňa doručila 17. júla 2008 úradu – pobočke K. návrh na vydanie rozhodnutia platobným výmerom z titulu pohľadávky na poplatok z omeškania vo výške 0,2 % v sume 999,93 eur a trovy konania v sume 9,99 eur preto, že platiteľ poistného nezaplatil poistné za obdobie od 1. januára 1995 do 31. októbra 1995 vôbec, pričom však platiteľ poistného následne vzniesol v správnom konaní námietku premlčania podľa § 32 ods. 1 zákona č. 580/2004 Z. z. Sporným preto zostal výklad tohto prechodného ustanovenia, ktorý upravuje premlčaciu dobu vo vzťahu k poistnému, poplatkom z omeškania, poplatkom za nesplnenie oznamovacej povinnosti a pokút, ktoré bol platiteľ povinný uhradiť do 31. decembra 2004.

Predovšetkým treba poznamenať, že žalovaný správne rozhodoval podľa platného a účinného zákona č. 580/2004 Z. z., pretože zákon č. 273/1994 Z. z. bol zrušený zákonom č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Ak zdravotnej poisťovni vznikol nárok na poplatok z omeškania podľa predšej právnej úpravy, tento nárok jej nezanikol, treba však podľa prechodných ustanovení vyriešiť vplyv novej právnej úpravy na právne vzťahy upravené predchádzajúcim zákonom. Ak je podľa novej právnej úpravy v prechodných ustanoveniach stanovená nová premlčacia doba, právne vzťahy sa spravujú touto novou premlčacou dobou, pričom nie je narušený princíp právnej istoty, pretože nová právna úprava neupravuje nanovo vznik právnych vzťahov a následkov, ku ktorým došlo pred dňom účinnosti nového zákona, ale upravuje odlišne len právnu skutočnosť, ktorá má vplyv na obsah týchto právnych vzťahov v budúcnosti, čo je však prípustné.

Zákon č. 580/2004 Z. z. v časti spoločné a prechodné ustanovenia nanovo upravil premlčaciu dobu, a preto žalovaný nemohol prihladiť na už zrušený § 21 ods. 2 zákona č. 273/1994 Z. z., v ktorom bolo osobitne upravené premlčanie v prípade nesplnenia oznamovacej povinnosti. Ak sa potom podľa novej právnej úpravy na poplatky z omeškania, ktoré bol platiteľ povinný uhradiť do účinnosti nového zákona, vzťahuje nová premlčacia doba, na plynutie ktorej nemá žiadny vplyv splnenie alebo nesplnenie oznamovacej povinnosti, jej uplynutím dôjde k premlčaniu, bez ohľadu na to, či si platiteľ splnil, alebo nesplnil svoju oznamovaciu povinnosť.

Aj podľa názoru odvolacieho súdu sú pohľadávky žalobkyne za obdobie od 1. januára 1995 do 31. októbra 1995 premlčané v zmysle ustanovenia § 32 ods. 1 písm. b) zákona č. 580/2004 Z. z., pretože si žalobkyňa uplatnila nárok na predpísanie poplatku z omeškania z titulu neodvedeného poistného na zdravotné poistenie podaním návrhu, doručenému úradu 17. júla 2008.

Pokiaľ žalobkyňa poukazovala na § 85h ods. 1 a 2 zákona č. 581/2004 Z. z. a na rozsudok NS SR z 30. októbra 2008, sp. zn. 9 Sžso 65/2008 treba poznamenať, že ani uvádzané ustanovenie zákona, ani uvedené rozhodnutie najvyššieho súdu nepodporujú tvrdenia žalobkyne, pretože sa netýkajú premlčania pohľadávok vo veciach zdravotného poistenia.

Navyše treba uviesť, že právne vzťahy zo zdravotného poistenia patria do oblasti práva verejného, a v rámci neho potom porušenia zákona, sankcionované ukladaním určitého druhu poplatku patria do oblasti správneho trestania. Poplatky z omeškania, ako aj poplatky za nesplnenie oznamovacej povinnosti a pokuty sú dôsledkom porušenia právnej povinnosti zo strany určitého subjektu, teda majú nesporné sankčný charakter, a preto je nevyhnutné pri ich ukladaní, resp. uplatňovaní, dodržiavať aj zásady platné pre správne trestanie. Podľa týchto zásad sa nový právny predpis môže použiť len vtedy, ak to zákon výslovne ustanovuje, alebo ak je to pre účastníka (platiteľa poistného) výhodnejšie. V danom prípade je preto správnosť postupu ako aj správnosť výkladu novej právnej normy nepochybná a žalobkyňa ako vykonávateľka verejného zdravotného poistenia musí tieto zásady správneho trestania tiež rešpektovať, a preto sa nemôže dovoliť toho, že bola novou právnou úpravou ukrátená.

Najvyšší súd SR preto považuje rozhodnutie žalovaného, ako aj krajského súdu za dostatočne odôvodnené, s ich dôvodmi sa najvyšší súd v celom rozsahu stotožňuje, pričom námietky uvedené žalobkyňou v odvolaní sú v podstate zhodné s námietkami uvedenými v žalobe, s ktorými sa náležite vysporiadal už krajský súd.

Z uvedených dôvodov Najvyšší súd SR rozsudok Krajského súdu podľa § 219 ods. 1 a 2 OSP potvrdil.

📄 Zásada *nullum crimen sine lege*

Čl. 49 Ú SR

Výrok o zodpovednosti za správny delikt a o treste za správny delikt nemožno založiť na tom, že k protiprávnemu konaniu došlo iba na základe porušenia interného predpisu. Správny delikt možno kvalifikovať ako protiprávne konanie, ktorého znaky sú ustanovené zákonom. Správne trestanie musí byť v súlade so zásadou *nullum crimen sine lege*.

Rozsudok NSS ČR z 23. septembra 2004, sp. zn. 6 A 173/2002.

Z odôvodnenia:

Činnosť verejnej správy vrátane správneho trestania je založená na zásade zákonnosti. Ak má NSS ČR dodržiavať zásadu *nullum crimen, nulla poena sine lege* – je nevyhnutná pre oblasť správneho trestania požiadavka, aby bola určité a presne vymedzená v zákone skutková podstata správneho deliktu.

Správny orgán môže uplatniť postih za správny delikt len vtedy, ak v priebehu správneho konania bolo nesporne preukázané, že sa konkrétny subjekt protiprávneho konania dopustil.

Skutková podstata správneho deliktu, ktorá nie je jednoznačná, nemôže zodpovedať princípu právnej istoty.

📄 Zásada retroaktivity v správnom trestaní

Čl. 50 ods. 6 Ú SR

Správny orgán musí pri trestaní správnych deliktov rešpektovať princíp uvedený v čl. 40 ods. 6 Listiny základných práv a slobôd (čl. 50 ods. 6 Ú SR). Uplatňovanie zodpovednosti a uloženie postihu je preto nevyhnutné posúdiť podľa právnej úpravy účinnej v dobe, kedy ku konaniu došlo, ak nie je úprava účinná v čase rozhodovania pre delikventa priaznivejšia. Pokiaľ však neskoršia právna úprava pôvodnú skutkovú podstatu predmetného deliktu vôbec neprevzala, zanikla trestnosť konania a k uplatneniu zodpovednosti a uloženiu sankcie nemôže dôjsť.

Rozsudok Mestského súdu v Prahe z 10. júna 2003, sp. zn. 28 Ca 151/2002.

Z odôvodnenia:

Pokiaľ ide o správne trestanie je nesporné, že postih môže správny orgán uplatniť iba za predpokladu, že došlo k porušeniu zákonom ustanovenej povinnosti.

V dobe, keď k protiprávnemu konaniu došlo a bolo začaté konanie o uložení pokuty za správny delikt, bolo toto konanie porušením právnej povinnosti. Zákon v tom čase účinný určil aj rozsah sankcie, ktoré správny orgán za porušenie právnej povinnosti môže uložiť.

Ustanovenia upravujúce podmienky zodpovednosti za správne delikty sú vždy ustanoveniami hmotného práva. Všeobecne platí princíp zákazu spätnej účinnosti – retroaktivity právnych predpisov.

Správne trestanie patrí do oblasti práva verejného. Po nadobudnutí účinnosti nového zákona platí, že pre uplatnenie zodpovednosti a postihu za správny delikt treba postupovať podľa právnej úpravy platnej v čase, keď došlo k protiprávnemu konaniu, ale len vtedy ak právna úprava v čase prijatia rozhodnutia nie je pre sankcionovanú osobu priaznivejšia. Ak nová právna úprava pôvodnú skutkovú podstatu správneho deliktu neprevzala, zanikla „trestnosť“ a správny orgán nemôže už vydať rozhodnutie o uplatnení zodpovednosti a postihu za správny delikt.

Zásada súčinnosti

§ 3 ods. 2, § 47 ods. 3 SP

Zo zásady súčinnosti (§ 3 ods. 2 SP) nemožno vyvodiť právo účastníka konania byť vopred informovaný o tom, akými konkrétnymi úvahami bude správny orgán vedený pri aplikácii právnych predpisov, na základe ktorých bude rozhodovať o výške pokuty, t. j. aké skutočnosti budú nakoniec po skončení dokazovania pri určovaní výšky pokuty v neprospech účastníka konania a naopak, ktoré skutočnosti budú poľahčujúcimi okolnosťami. Správny orgán má povinnosť uviesť tieto skutočnosti až v odôvodnení samotného rozhodnutia (§ 47 ods. 3 SP).

Rozsudok NSS ČR z 25. augusta 2004, sp. zn. 6 A 96/2002.

Z odôvodnenia:

Zo žiadneho ustanovenia správneho poriadku ani iného právneho predpisu nemožno odvodiť povinnosť správneho orgánu vopred informovať účastníka konania, akými konkrétnymi úvahami sa bude správny orgán riadiť pri uložení výšky pokuty.

Ak správny orgán zdôvodnil výšku uloženej pokuty v odôvodnení rozhodnutia, ktorým správne konanie ukončil, splnil si svoje povinnosti vyplývajúce zo správneho poriadku.